

ednina puvšalirana.
(Cena 4 Din.)

DOMACI PRIJATELJ

LETNIK II / ŠT. 12

Zadružna banka

V LJUBLJANI, MIKLOŠICEVA CESTA 13,
daje ugodne obresti za hranilne vloge.

Vsebina 12. številke:

Vsem našim čitateljicam in čitateljem! — Vilko Mazi:
Noč v mrtvašnici. — Mile Klopčič: Nujno. Carjev sel. —
Ksaver Meško: Jokajoči deklici. — Mirko Kunčič: Vča-
sih. — Ivan Korče: Mati šepeta. — Boris Kristan: Ca
c'est Paris... — Ivo Peruzzi: Z Glasbeno Matlico po
Poljski. — Ivan Vuk: Kaznovani angel. — Muke.
Revka. Prev. I. P. — Ivan Vuk: Skozi okno vlaka. —

Rdeča plesalka Moskve. — Zloženska. — Miklavževa na-
grada. — Breskveni cvet išče moža. — Balakirev in
Suvarev v ruskem humorju. — Moda. — Smešnice. —
Priloga: Dr. Fran Zbašnik: Invalid.

Urejuje: Emil Podkrajšek. — Naslovna stran in inici-
jalke so delo slikarja E. Justina.

PLAŠČ

iz dobrega meltona v vseh barvah
Din 265.—, iz modernega meliranega
sukna Din 320.—, iz finega velourja
Din 780.—, obleka iz modnega flanela
Din 90.—, iz moderne volnene tkanine
Din 800.—, dunajska konfekcija Din 550.—,
trpežno volнено krilo Din 48.—, fino
ševjot krilo Din 72.—, moderno volнено
Din 90.—, krasna flanel bluza Din 41.—,
velour Din 64.—, dekliška parbent obleka
Din 38.—, dekliški sukn. plašč Din 145.—,
vse v krasni izdelavi, solidno in dobro
blago razprodaja veletrgovina:

R. Stermecki, Celje 83, Slov.

Pišite takoj po veliki novi ilustrovani
cenik z več 1000 slikami. Kar ne uga-
ja denar. Naročilo čez Din 500 poštn. prosto.

se zamenja, ali vrne

Ure, zlatnina
in optične predmete
kupujete najceneje
in obenem solidno
pri stari trdki

I. SOMNITZ

LJUBLJANA

SV. PETRA CESTA ŠT. 16.

„Proja“ terpentinska krema daje usnju lep blesk, ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

Backin

Dr. Oetkerjev:

pecilni prašek,
vanilinov sladkor,
puding, kreme in
šartlji so najboljši!

Nova izdaja!
„Šolska knjiga“ (v nem-
škem jeziku),
cena Din 15.-.

Dr. Oetkerjevi recepti:

Izdaja „P“, gratis,
„F“ ilustrirane
receptne knjige, (v
nemškem jeziku) ki
jih dobivate pri Va-
šem trgovcu, če pa
ne, pa direktno pri

Dr. A. OETKER,
d. z.o. z. Maribor
Priložite Din 5.- v
znamkah.

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg šte. 15

Na malo **Dežniki** Na veliko
Ustanovljeno leta 1839

Tvornica kemičnih in farmacevtskih preparatov

Ph. Mr. J. Kolař, Ljubljana VII.

Prilporoča cenjenemu občinstvu:

Emulsia Olei Jecoris proti slabokrvnosti in
tuberkulozi.

Naročite vzorce in

SPREGLEDALI

boste, da je za nakup sukna, kam-
garna in ševjota za moške obleke,
volne, cefira, parhenta, pliša in kam-
brika, baržuna za ženske obleke,
platna ter vse manufakture, naj-
boljša in najcenejša veletrgovina

R. Stermecki, Celje 83, Slovenija

Nakup za veletrgovino Stermecki se vrši izključno direktno
iz najboljših svetovnih tovarn, radi tega pride na prodaj
samo dobra in solidna roba, po nižjih cenah kakor povsod
drugod. — Naročila čez Din 500 poštnine prosta, cenik z
več tisoč slikami zastoj.

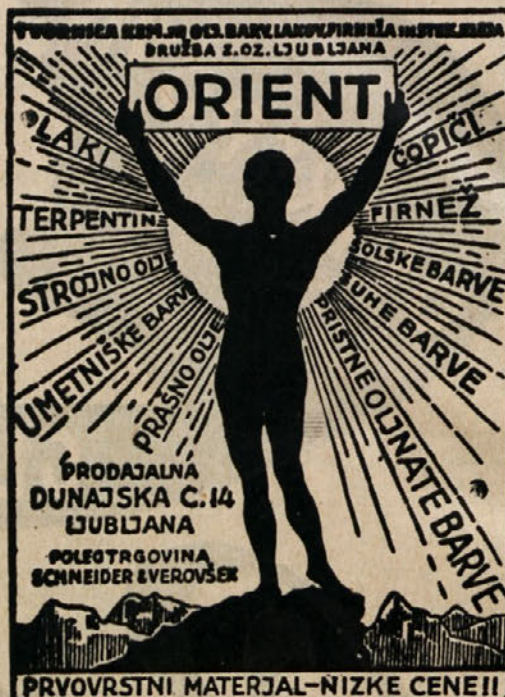

Čisti

sploh vso ku-
hinjsko poso-
do, kopalne
banje, uma-
zane roke -
sploh vse!

Rönofin

je najboljši in
najcenejši!

IVAN BIZOVIČAR

VRTNARSKO PODJETJE

LJUBLJANA, Kolezijska ul. 16

priporoča svojo bogato
opremljeno vrtnarstvo, kakor
tudi okusno izdelane vence,
šopke in trakove. — Na raz-
polago so tudi sadike naj-
zlahtnejših cvetlic in zelenja
ve vsake vrste. — Izposoje-
vanje dekoracijskih dreves.

Nasaditev vrtov in balkonov. — Naročila na deželo se
izvršujejo točno in solidno.

IZŠLA JE **BLASNIKOVA VELIKA PRATIKA**

za navadno leto 1929, ki ima 365 dni.

„Velika pratika“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od pradedov najbolj
vpoštevan in je še danes najbolj priljubljen. Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah.

„Velika pratika“ je najboljši in najcenejši družinski koledar. — Dobi se v vseh trgovinah po
Sloveniji in stane 5 Din. — Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri:

TISKARNA IN LITOGRAFIČNI ZAVOD

J. BLASNIKA NASL. Ljubljana, Breg 12

DOMAČI PRIJATELJ

MESEČNIK ZA ZABAVO IN POUK.

Leto II.

December 1928.

Štev. 12.

Izhaja koncem meseca. — Naročnina letno 30.— Din, polletno 17.— Din. — Posamezna štev. 4.— Din. — Izdaja: konzorcij „Domačega prijatelja“. — Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravo urednik Emil Podkrajšek, Za tiskarno J. Blasnika nasl. v Ljubljani Mihael Rožanec. Vsi v Ljubljani. — Uredništvo in uprava sta v Ljubljani. Miklošičeva cesta št. 13. — Rokopisi se ne vračajo.

Vsem našim čitateljicam in čitateljem!

Z novim letom stopi „Domači prijatelj“ v tretje leto svojega obstanka.

S prav posebnim zadovoljstvom in velikim zadoščenjem opazamo, da se krog naših naročnikov razveseljivo širi. In to nam daje novega poguma.

Zato smo se odločili, da z novim letom „Domačega prijatelja“ na vse strani izpopolnimo in izboljšamo. V ta namen se nam je posrečilo pridobiti za naš list celo vrsto odličnih in priznanih sodelavcev, katerih sloves nam jamči, da bomo tudi kos nalogi, ki smo si jo zadali.

Poskrbeli pa bomo tudi, da bo naša revija prinašala v novem letu še več in lepših slik kakor doslej. Tudi papir bo boljši od dosedanjega in ovitek lepši.

„Domači prijatelj“ začne v novem letu prinašati glasoviti francoski roman Friderika Mauzensa *Živa blagajna*, ki ga je prevedel za naš list pisatelj Anton Debeljak. Ta roman je preveden skoraj že na vse jezike. Ponatisnilo ga je že 120 dnevnikov. Vsebina je tale:

Star delavec, M. Bernard, je po nerodnosti pogoltnil velik demant, ki se je nerodnežu

ustavil kakor črešnjava koščica v slepiču. Bernard je tako postal živa blagajna. S tem demantom v trebuhu beži križem sveta pred dvema roparjema, ki hočeta to živo zakladnico z nožem odpreti. Bernard prebije mnogo smrtnih nevarnosti, dokler ni operiran. V Kanadi postane nanj pozoren njegov dvojnik Philibert, ki ve za zlata nahajališča, in ga zato preganjata dva Yankeeja. Bogati Philibert da svojemu podobnjaku lepo vsoto, da bi ga siromašni Bernard namestoval, dokler ne zmeša sledov obema preganjalcema. Bernard in njegova varovanka, poslej imovita, se na vso moč otepata ameriških zasledovalcev, dokler ju ti ne zasačijo ter odvedejo v snežni Klondik. Roman je izredno napet.

„Domači prijatelj“ bo prinašal v novem letu tudi prilogo „Naš obzor“, list, ki bo namenjen slovenski odrasli mladini.

Pobuda za to mladinsko revijo je prišla iz vrst naših naročnikov, in ker smo tudi sami že davno spoznali potrebo takega lista, smo se je z veseljem oprijeli. Z „Našim obzorom“ hočemo zamašiti veliko vrzel v naši mladinski literaturi.

Ta mladinska priloga bo obsegala 16 strani in bo imela poseben razpored za ročna dela, ki jih bodo pojasnjevale risbe, predloge, skice itd.

„Naš obzor“ bo prinašal različne črtice, zanimive odlomke iz zgodovine, razprave o postanku zemlje, o planetnem sistemu, predpotopnih živalih, pračloveku, o neraziskanih deželah, divjih narodih, o džungli, stepah, pragozdih, o tehniki, aeronavtiki, avtomobilizmu, o radiu, o umetnosti, o vseh mogočih novih izumih, o čudesih fizike in kemije, o telepatiji, sugestiji in hipnozi. Tudi bo priobčeval potopise in razprave o skavtizmu, turizmu,

sportu, smučanju in sploh vse, kar današnje mladino zanima. Tudi ta revija bo bogato ilustrirana.

Starši!

Če hočete, da se vašim otrokom razširi obzorje, jim naročite „Naš obzor“!

Obe reviji razpošljemo še pred božičnimi prazniki.

„Domači prijatelj“ bo veljal zaradi bogatejše opreme Din 40.—,

„Naš obzor“ pa samo Din 20.— na leto.

Za vse naše dosedanje naročnike pa je cena za obe reviji samo Din 50.—, pa smo zato uverjeni, da si bodo vsi naši prijatelji radi naročili oba lista. Prosimo jih tudi, da pokažejo naši reviji vsem svojim prijateljem in znancem in da nam skuša vsak pridobiti nekaj novih naročnikov.

Uredništvo in uprava.

Vilko Mazi:

Noč v mrtvašnici

(Iz zbirke „Štiri leta“.)

gozdu nad Dobrowód-ko smo se razdelili. Leva patrolja je krenila proti Żukowu, desna čez Jakobówko na Czortowiec. Jaz sem imel nalogo, da s tovariši zarana preiščem Obertyn, ki so ga Rusi po vsej priliki že popoldne zapustili. Treba se je bilo najprej pretipati skozi

razpotegnjeno vas Kamionko, ki je ležala v globeli onkraj gozda. Dogovorili smo se, da se zberemo zopet pri dvorcu zunaj vasi, kjer se razhajajo ceste. Od tam bi potem nadaljevali skupno pot k samotnemu selišču Hnilaki, kjer bi ostali čez noč. Po karti je kazalo, da stoji to selišče na višini, ki daleč obvladuje položaj proti Obertynu. Koj spredaj križa cesto potoček, kamor bi bilo treba postaviti nekaj mož, drugi bi mogli počivati.

Minila je ura in še več, tovarišev pa od nikoder. Temnilo se je že, tem bolj, ker se je pripravljalo k nevihti. Ali se jim je kaj pripetilo? Slišati bi moral kak strel. Vraga, deset do zob oboroženih mož vendar ni mogoče podaviti kakor gosence. Morda pa so zgrešili pot k dvorcu in so jo mahnili po kolovozu mimo pristav? — Tako me nemara že čakajo spredaj, kjer se kolovoz izteka v cesto. Nič mi ni kazalo več oklevati v tej pusti samoti, ki jo je tu pa tam prerušilo samo zavijanje gladnega in zapuščene psa v dvorcu.

Pa tudi na tistem razpotju sem čakal zaman. Nebo je bilo že do polovice zadelano s

sajastimi oblaki, izza katerih se je včasih pošastno zablistalo. Po vsakem blisku je nastala taka tema, da nisem videl niti do konca nosu. Le kod jih vrag nosi?! Mar naj čakam tu, da bom naposled moker kakor veslo, oni pa se morda tišče kje pod suho streho in se mi ro-gajo v pest. Kanalje!

Od Obertyna je ropotal voz. Sklonil sem se v žito in se trudil, da bi ob blisku razločil, kdo se pelje. Bila sta dva žida. Brada jima je mahedrila v vetru. Tiščala sta širokokrajna klobuka, da bi jima ju ne odneslo čez razgaženo polje. Skočil sem na cesto in ustavil voz. Povedala sta mi, da sta srečala že več naših patrolj in da v Obertynu ni več nobenega Moskala.

V Hnilakih bodo čakali, sem pomislil. Brez mene ne pojdejo naprej. Pobral sem jo dalje.

Debele kaplje so naletavale med viharjem. Ob telegraskih drogovich so javkali ostanki žice. Nekje daleč na levi je bilo nebo ožarjeno od ogromnih požarov. V Bohorodyczynu, ali v Żukowu, ali kdo ve kje? Kdo bi se spoznal v tej strašni noči, ki je hrumela čez to pomen-drano pokrajino kakor blazna furija. Večkrat mi je zagnalo v obraz kup prahu, kakor v posmeh mojemu naporu, da bi čimprej dosegel zavetje.

Že davno bi moral biti v Hnilakih, preko potočka že. Toda nikjer sledu o kakem selišču. Pot se je vlekla že v neskončnost in čedalje bolj se me je lotevala misel, da sem sam zašel. Vsak čas se bo ulilo.

Naposled je vendar zazijala iz tega pekla gruča razbitih, črnih bajt. Brez strehe so bile vse po vrsti. Ožgano, golo tramovje je štrlelo

v vihar in me odganjalo. Nikjer žive duše. Še pes ni zabevskal od nikoder. Tam za vrtovi, kjer se je lomilo drevje, je stalo nekaj še bolj črnega kakor ta pošastna noč. Ko se je iznova zabliskalo, sem opazil streho.

Resnično, bila je streha nad nizko leseno steno, ki ni imela ne okna ne vrat. Z obeh strani te stene se je vlekel visok plot. Pognal sem se čez plot in opazil, da sem na pokopališču. Pod tisto streho je bila mrtvašnica. Od-pahnil sem vrata in tisti hip me je zajelo neznan-ko ugodje, da mi ne lije več za vrat in da sem našel tako imenitnega zavetja...

Da, vojna nas je temeljito naučila skromnosti. Kolikokrat je bil človek zadovoljen, ako je mogel gladen želodec potolažiti vsaj s siro-vim krompirjem, ako si je mogel osvežiti suha usta vsaj s kapljo še tako dvomljive vode, ako je mogel vsaj stoje zadremati. Kdo je pač še mislil na tečno pečenko in sladko črnino in bele rjuhe in še druge udobnosti nekdanjega življenja, ki se je komaj še dotikalo spomina...

Hotel sem posvetiti z vžigalico, da bi se razgledal po tem zatohlem prostoru. Vžigalice pa so bile mokre, da sem zaman drgnil drugo za drugo. Naposled sem začel tipati ob stenah, da bi našel kak predmet, kamor bi mogel sesti in se za silo odpočiti. Vse je kazalo, da se ne bo kmalu izlilo. Pa kaj bi tudi rinil v to pasjo noč! Živ krst me ne bo iskal do jutra, kaj šele, da bi me kdo nadlegoval v tem odljudnem hramu.

V kotu nasproti vrat sem zadel ob rogo-vilast kos lesa. Bile so nosilke. Na njih mi je prišla pod prste odprta krsta. Imenitna „po-stelj“, boga mi! Segel sem vanjo, da bi jo pre-meril. Toda zagrabil sem za človeško glavo. V studu in zoni sem odmaknil roko. V krsti pa se je ta trenutek zganilo. Pol zaspan, pol pre-plašen glas je vprašal v pristnem dunajskem narečju:

„Kdo pa je?“

Menda je hotel neznanec tudi zagrabit puško, ki pa se je po nerodnosti skobalila na tla.

Povedal sem mu, kako in kaj, pa sva pri-šla v razgovor. Od 26. je bil, od patrolje se je izgubil, pa ga je nevihta zatekla tu.

„Tamle nasproti je še ena „postelj“ kar posluži se, če ti bo všeč,“ mi je šegavo ponujal.

„Imaš morda vžigalice?“ sem ga vprašal.

„Nimam. Pa saj tudi ni treba svetiti. Lezi, pa je! Saj nisi v hotelu, da bi iskal stenice.“

Navsezadnje je imel čisto prav. Dotipal sem se do druge krste, vrgel vanjo nahrbtnik za zgnavje in se zmašil med te tesne deske, ka-kor se je pač dalo. Ta nenavadna „postelj“ mi ni bila samo preozka, ampak tudi prekratka. Vrhutega mi je udarjal od nje oster in zoprn duh po vlagi.

„Kdaj pa odrineš?“ sem vprašal soseda, ko sem se za silo vgnezdil.

Namesto odgovora je začel kmalu smr-čati. Gotovo me ni več slišal. Nisem ga hotel iznova dramiti, čemu tudi. Naj spi v božjem imenu! Morda se mu je sanjalo tačas o šum-nem Pratru, morda pa se je sukal zdaj tam v Grinzingu s svojo ljubico ob osladnih zvokih violin in kitare... Kjerkoli so ga že nosile sa-nje, je bil gotovo neizmerno daleč od tega bed-nega ležišča, ki mu je bilo nocoj v delez.

Dež je tolkel po trhli strehi z nezmanjšano silo. Ko se je iznova zabliskalo, sem videl, da je vdrla voda v mrtvašnico. Ta bo lepa, če naju naposled še zalije! — Kakor sem bil že utrujen, da sem komaj še odpiral oči, vendar nisem mogel zaspati od te skrbi, dokler se naliv ni polegel.

Ko me je prebudilo sveže, jasno jutro, je stala sosedova „postelj“ prazna. Tla mrtvašnice so bila na debelo pokrita z mastno ilovico. V njej so bile odtisnjene stopinje mojega sono-čevalca. Po njih sem sodil, da je šel naravnost k vratom in se nemara še ozrl ni name. Kakor bi bilo najino srečanje v tem „hotelu“ nekaj povsem vsakdanjega. Kakor bi bila dogovor-jena, da se dobiva tudi drevi in bogzna koliko-krat še. Kakor bi ne bilo na svetu nič bolj raz-umljivega, nego da se živ človek vleže v trhlo krsto zapuščene mrtvašni-ce in zaspi kakor v spodo-bni postelji...

Trudoma sem se vzdig-nil, kosti so mi bile kakor od kamena. Lačen in pre-mražen sem se vlekel po blatnem kolovozu proti Obertynu. Iz mokre, po-svaljkane obleke so se vi-jugali tenki, sivi hlapi...

Naši kmetiški domovi.

Mile Klopčič:

Nujno

(Iz Ši-Kinga.)

Vse slive so z drevesa,
le sedem jih v vejevju še visi.
Kdor snubiti me hoče, snubci,
podvizaj se, ker se mudi.

Vse slive so z drevesa,
le tri v vejevju še visé.
Kdor snubiti me hoče, snubci,
ej! — to ljubilo bo srce!

Vse slive so z drevesa.
V košaro hočeš jih zložiti?
Kdor snubiti me hoče, snubci,
me s m e ljubiti!

Mile Klopčič:

Carjev sel

(Kitajski motiv.)

Poletje
žge mi dneve in noči.
Vedno me prekletje
po pokrajinah podi.
Drugim senco, hladen hram,
jaz po cestah se peham.

Jesen.
Zrak
leden
pospešuje mi korak.
Z drevja vabi zrelo sadje.
Jaz z odpadlim listjem vred
moram v svet.

Carjev hlapec sem, sestradan, strt;
vse življenje umira
brez utehe,
kadar carja zgrabi srd:
kletve carja so viharji,
toča, ki pustoši bedne lehe.

Kot se reka
do morja prebije
in preseka
gore, da se v morje zlije —
letam in hitim
od države do države,
da novice carju sporočim.

Kot se reka
do morja privije,
vanj izteka
in jo morje vso izpije —
prav tako mi carska zlata dver
venomer
prošnje in besede vse odbije.
Zame ni plačila.

Ksaver Meško:

Jokajoči deklici

Svetle solze ti drsijo
iz oči.
S čim te le naj potolažim,
mala ti?

„Nočem!“ — Še beseda grenka
je kot spev.
In tvoj jok kot žalne pesmi
je odmev.

Kaka radost mora biti
pač tvoj smeh!
Da se ne smejiš, zares je
velik greh.

Daj, razjasni naj veselje
ti obraz.
Smeh osreči naj sladak te,
s tabo nas.

Zgoraj:

Stara gorenjska hiša.

Mirko Kunčič:

Včasih

Včasih smo čudno molčeči in plahi:
ko da razgrinjamo tajne globoke,
ko da prestrezamo onstranstva zvoke,
tiho ... po prstih ... sledimo nekomu,
ki gre v samoto miru iskat.

Včasih se znajdemo sredi vrtncev
z mračno uporniško mislijo v duši:
vsem kljubovati, kvišku se vzpeti,
med gromom in bliskom, bučanjem viharja
pod križem trpečega Krista na gori —
s tihim smehljajem na ustnih umreti ...

Včasih smo žalostni, blede in bolni.
Romarji smo — in ne vemo: kam?
Včasih je treba nam le še stopinje —
(vera v nov čas —
cilj — je tik nas) —
pa nas je solz in kesanja sram.

Ivan Korče:

Mati šepeče:

Ko razcvete se ti na licih smeh,
ne veš, kako te ljubim, moje detel!
Bog sam poniža k meni se v posete,
ko razcvete se ti na licih smeh.

O, vse življenje le za en trenutek sam,
ko razcvete se ti na licih smeh:
za ta hip rada — vse življenje dam.

Spodaj:

Vodnjak in zajetje studenca v Železnikih.

Boris Kristan:

Ca c' est Paris . . .

17 h 37 minut; še 11 minut, in internacionalni brzovlak Wien-Paris bo zavozil na Gare de l'Est — Pariški vzhodni kolodvor. Mi „bližnji orijentalci“, kakor nam pravijo Francozi, pridemo večinoma na ta kolodvor, ako potujemo skozi Švico ali Nemčijo, sicer pa na kolodvor družbe P. L. M. (Paris-Lyon-Méditerranée), — na takozvani Lyonski kolodvor, ki je po svoji zunanosti najlepši v Parizu. Vlak drvi s pristno francosko naglico — povprečna hitrost 95—100 km na uro, toda že se opaža, da se bližamo končni postaji, kajti lokomotiva ne sopiha več tako glasno, potniku se dozdeva, da vlak drvi le še od svoje lastne kinetične energije.

Lydia Wissiakova

Naša domačinka Lydia Wissiakova, ki je sedaj prva plesalka Opere Comique v Parizu, se kratkoročno časi na Champs de Marsu pri Eifflovem stolpu s čitanjem Domačega prijatelja.

Vse je pri oknih, hodniki vagonov so tako natrpani, da se je skoraj nemogoče preriti v sosednji oddelek, nehoti se spomniš na panj čebel, preden vzroji — vsak čaka, da bo prvi zagledal tam na zapadu, ki je nalahko prepreden z dimom, konico Pariza — Eifflov stolp. Vsak ugiba, rad bi se pobahal s svojim poznavanjem Pariza pred sopotnikom, prijateljem od včeraj. „Regardez la bas...“, glejte tam doli — ah, da, ono je Eifflov stolp — in tam na desni, ono je Montmartre... Te dve imeni šumita v vagonem hodniku od potnika do potnika, mnogo so čuli o tem... in sedaj bodo skoro tam — ali bo presenečenje, občudovanje, zadovoljstvo, — ali pa razočaranje...? A tisti, ki vse to že poznajo, obujajo nehoti spomine, ta ugodne — oni manj...

„Chaque a son gout“ — vsak ima svoj okus — pravijo Francozi, najbrže imajo prav.

Vedno bolj rahlo, vedno večji so presledki med posameznimi telefonskimi in brzojavnimi drogovi, proga, prej dvotirna, dobiva prirastke in se končno vlije v mogočno polje samih tračnic, bližina kolodvora se čuti, kajti vlak stresajo skretnice, preko katerih vozi. Več vlakov hiti v eno smer, med njimi tudi eden, ki je za nas posebno zanimiv. Ima namreč vozove z enim nadstropjem, nehoti spominja na „kokošnjake“, motijo le ona brezštevilna vrata na obeh straneh, ki so tipična za francoske vagone. To je vlak pariškega delavstva. Vsak dan — vsako jutro — deset in deset tisoči napolnijo tujcu tako žalostne vagone, da romajo na delo, — in oni isti, bedni, izmučeni desettisoči se vračajo zvečer — kam in po kaj — se nehoti vpraša tujec; domov, domov, a drugo jutro zopet, zopet odgovarja ropot koles. To so prebivalci onega drugega Pariza, katerega tujci ne poznajo, Pariza, ki se razprostira 60 km na vse strani Montmartra, Eifflovega stolpa ali pa Slavoloka Zmaga na vrhu Elizejske poljane, Pariza, ki je delal in vodil revolucije. To so do 100.000 prebivalcev-delavcev broječa mesta, kakor: St. Denis, St. Mondé, St. Germain in še polno drugih, umazana, revna, toda trda oporišča francoskih komunistov. Od tu je doma tudi večina pariških prostitutk, ki se izprehajajo po „Velikih bulvarjih“, ker so pobegnile pred goloto delavskih okrajev in mest...

Še nekaj kratkih predorov, nekaj mostov preko kanala Seine in Marne, ki se nekoliko pred mestom izliva v Seino, in vlak se ustavi na vzhodni postaji.

Kolodvor je zvezan s posebnim hodnikom s podzemeljsko železnico, imenovano „Metro“. Za 60 centov se lahko vozi ure in ure, kakor dolgo se hoče. Ako se pa hoče napotiti v mesto z najcenejšim prometnim sredstvom — s svojimi nogami — pa lahko dobi vsak tujec vse potrebne informacije in pojasnila v paviljonu policijske prefekture tik pred kolodvorom. Vsa pojasnila so brezplačna in se lahko dobe tudi v angleščini in italijanščini, da, celo v nemščini... Da, celo v jeziku „bošev“ (psovka za Nemce) se lahko govori na policiji, mnogo je bilo vriska in piska po časopisih, za in proti. Velik napredek ideje pacifizma — ali pa samo „Blažev žegen“. Zadnje čase se tudi po izložbenih oknih opaža

„man spricht deutsch“... Toda ni povsod tako, na deželi, posebno v severnih pokrajinah, ni zdravo operirati z nemščino.

Meni se je pripetil v Boulogne sur mer (Pas de Calais) tale značilni dogodek:

Vsak dan sem hodil v malo trgovino vis-a-vis svojega stanovanja. Lastnica, preprosta žena, me neki dan vpraša:

„Kaj neda, Vi niste Francoz?“

„Ne, gospa!“ ji odgovorim.

„Toda Vi tudi niste Anglež, ker govorite dobro francoski, ali kaj neda „Boš“ pa tudi niste?“

Ivo Peruzzi:

Z „Glasbeno Matico“ po Poljski

Ljubljana. Konec septembra. Mračen jesenski dan. Na peronu vesel živ-zav. Mojster Hubad pregleduje svoje pojoče vrste, ki odhajajo v Varšavo na nekrvavi boj za čast naše pesmi. Še objemi... glasne in tihe želje... slovo... pozdravi. Adijo, adijo!

V udobnih Pulmannih v upanju utripajoča srca... prijateljski kareji in smeh in strah pred daljno deželo Mickiewicza..

Jadrno leti mimo pokrajina. Pozdravi Maribora, cvetni darovi... rosen pogled devojke, dolgo za odhajajočimi strmeč.. Zdravstvuj, zemljica naša! Kot sanja ogromna — Dunaj. Slovenski klub z Gabrščkom.. Zlati naši ljudje — povsod so še z nami. Iz Ostbahnhofa dalje v noč.. Po kupejih nastaja mir in resnoba lega na obraze...

Moravska Ostrava.

V črnem dimu črno mesto. Češke Katovice. Vsa tla so izpodkopana. Pod zemljo rije krt, češki delavec, nad zemljo gospoduje do Vitkovic in dalje žid-kapitalist, a mnogi med njimi so zavedni Čehi. Od tu dalje proti severu divja skrivaj še neugašen sod za posest spornega ozemlja okoli Tešina... Kot Čapkovi roboti iz R. U. R. se bije boj za plodove industrije in črnega zlata...

In črni prah se vlega na stvari in na dušo.. To je kraj, kjer se dotikajo tri narodnosti in tri vere, saj nedaleč na severu so že Myslovice — kôt treh cesarstev, ki so bila...

Koncert v divadlu.. Nepozabne slovenske dame, Sokoli in ostravski pevci.. Triumfi naše pesmi in težko slovo..

Že drdra vlak.. Pri Zebrzydowicach — poljska tla.. Neprecenljivi potni maršal Mahkota že kaže na

Kraków.

Mesto starih poljskih kraljev... stare Krakovske republike.. Zgodovina.. zgodovina.. Barbakan, Florjanska vrata.. Globoka beda velemesta — sličnih beračev nisem videl nikjer.. A zadaj že Wawel kipi v nebo.. Ro-

Pojasnim ji, da sem Jugoslovian, toda kakor velika večina Francozov, tudi ona ni imela pojma o kaki Jugoslaviji, zatajim naposled svoje jugoslovanstvo in ji kratko rečem, da sem Srb.

„Vous, vous êtes Serbe?“ Vi, vi ste Srb? me vpraša ponovno z očitim spoštovanjem, — ah, uboga Srbija, koliko je pretrpela v vojni, veste, vesela sem, da niste Nmec, ker ste simpatičen fant!“

No, v Parizu je to sovražstvo že nekoliko ponehalo — mogoče zaradi Kellogovega pakta in Stresemannovega obiska — ali pa zaradi visokega tečaja nemške marke in velikega števila nemških turistov...?

Kajti, z zlatom otovorjen osel...

Jak Jagellonske univerze dr. Mole vodi po muzejih in kolonadah.. Povsod bogastvo duha in moči poljske duhovne in politične šlahte. Med njimi kralj-poet Mickiewicz. In tam spoznaš Poljaka.. Pri vodki ali kontužovki ti odpre srce. Rojen kavalir je, sveto spoštuje svojo poljščino, Majko božjo.. In Francoze.. In ženske..

Jutro je ozlatilo krakovske kupole in že se vsuje živi vlak avtomobilov in množic čez ulice. Nervozno se giblje ta množica.. Živa in temperamentna je kot je Poljak sploh, vnameš jo do ekstaze in mistično ti dviga roke kot k molitvi, če si ji razvnel dušo...

Tudi slovenska pesem je vžgala poljsko dušo. Poljaku je narodnost in vera ena. Iz Poznanja so hodili na Wawel, poklekali na stopnice in peli: Ješče Polska nie zginela.. Poljska nacionalna Meka.. A slovo je kratko, že hitimo v

Katovice.

Bivše plebiscitno ozemlje.. Črne vrste dimnikov, žerjavov, dvigal.. Ropot transmisij in brnenje dinamov. Zemlja dela in življenje brez oddiha... V bližini Benthena, nemška meja. Krolova Huta. Velik naravni park in razstava.. Povsod nemški sledovi. Bezručova Zgornja Šlezija.. Vsa poljska mesta so sprejela Slovence z razkošjem in z južnim temperamentom ter redkim gostoljubjem. Če vidiš Poljaka pri molitvi, pri plesu in sprejemu, ga razumeš. Čeha spoznaš v mirnem, preudarnem delu, v politični areni, na telovadišču.. Aristokrat in demokracija..

Poznań.

Pravijo mu mali Berlin. Vzhodna rezidenca bivšega kaiserja Viljema, bivša pruska trdnjava. „Die Polen sollen in Posen nur weinen“ (Bismarck). Toda zlati ljudje so poznanjski Poljaki. V mestu, kjer se dviga „Raubritterburg“ Viljemov, je njihov udušeni temperament po bojih zadobil lesk upornih mučnikov.

Preko Warthe katedrala. Tam spomeniki starih poljskih kraljev.. Koncert v univerzi je slovenskim pevcem prinesel najčistejši uspeh. Po pomenu tega uspeha smo sodili kot pozneje v Varšavi pomen obiska. Poljska nam je bila neznana dežela, a zdaj nam je ljuba prijateljica.

Poslati je bilo treba Hubada, Lajovica in Adamičeve pesem pred vrata poljskih src.. In narodno pesem slovensko. To je naše zmagovito orožje na ven.

Warszawa.

Preko Knjajskih in Mazovskih ravnin.. To so polja hrepenenja, je rekel nepozabni naš idealist dr. Ilešič, ki je v svoji osebi inkarnacija poljsko-slovenske zadaj žal le idealne ljubezni. A pot je pripravljena..

Dolge ravnine.. Oblačno nebo. Vetrni mlini žalosteno meljejo dolgčas v kraje belih cerjev.. Na postaji Lowicz je vstopilo odposlanstvo sprejemnega odbora. Čuden, neznan nemir prihaja v ljudi.. Glavna preizkušnja? Ali najdemo hladno vele mesto, tiho razočaranje — bled uspeh? Pa že so se zasvetili v daljavi buljarji, Ujazdova in Maršalkovska. In tam daleč most Poniatowskega čez Vislo. Mesto, kjer počiva Sienkiewicz. Bojna fronta Kosciuszkega. Kraj, kjer je carska ruska politika doigrala svojo krivično vlogo. Uspeh slovenskega nastopa v nedeljo ob 3. uri pop. v „Filharmoniji“ je bil odločilen moment za zmago slovenskega petja.. Milijonska Warszawa se je ogrela. Že zjutraj v katedrali so množice molile s pevci.. Narod in plemstvo, vse je tekmovalo v pobožni ginjenosti.. Radoznan je Poljak.. Naše narodne noše je v velikih trumah ogledoval val množice, da pevke niso mogle včasih naprej.. Vse diši po francoskem vplivu.. Zajtrk, obed, promenada, čas koncerta. Nočno in jutrnje življenje.. Noč je dan.

Še ostanejo v spominu osebe prosvetnega ministra Ponikowskega, nepozabnega prelata in voditelja

sprejema Kneblewskega. Komponistov Adama Weniawskega človeka preteklih zgodovinskih dneh. A tudi ljubih v poslaništvu jugoslovanskem pod vodstvom poslanika Milankovića.

In park okoli Chopina in izprehod po Lodzienkah.. In nočni izprehodi po buljarjih, (Dve vriskajoči dami, v sredi pa ginjen veseljak).. In ruski kolodvor.. In dolge silhuete hiš v nočnih objemih.. In tipične poljske katedrale v jutrnji luči..

Vse je bil le sen in film.. Ostalo pa je prijateljstvo in ostal je gorak navdih poljsko-slovenskih src..

Ogromna je Poljska.. Na poti nazaj — še Czystow. Tam je zbran poljski plemski sijaj v največji cerkvi Majke božje, tam je Jasna Gora, tam zgodovinski kraji in — židje. Umetnine te cerkve so zgovorna ljubezen religiozne poljske duše in nervozne razbolelosti poljskega človeka v preteklih zgodovinskih dneh. A tudi poljske veličine...

Po mogočnih vtisih je prinesla pot k Poljakom zблиžanje, spoznanje in duhoven smoter naše in poljske kulturne izmenjave.. Zdaj naj govore preudarni politiki in čisti gospodarji.

Že so za nami kolonade Krakowa, čarobna Wielicka, ponosni Wawel in slovenska slavna pot..

Na obzorju so se zasvetile bele naše gore, in ko nas je objela domovina — je potnik na Poljsko vzkliknil: Pozdravljena!

Turski žleb.

Iv. Vuk:

Kaznovani angel

Drobne otroške oči so zvedavo gledale po dvorani, vse razsvetljeni. Tam spreadaj, v višini galerije, so bila nebesa, vsa v solnčni svetlobi, in veliko božje oko v trikotu je gledalo po zemlji - dvorani. Lestvica, vsa v rožah, je vodila v dvorano - zemljo, in to preko pekla, ki je gorel v rdečem ognju. Ker danes je tajinstveni večer, ko so nebesa odprta in prihaja sveti Miklavž z jabolki in vsakovrstnimi drugimi darovi. Danes je misteriozni večer, ko pošiljata nebesa in pekel otrokom svoje delegate, da se z njimi pogovore.

Bile so mamice z otroki, lepo oblečene. Bili so otroci z mamicami, rožnatih ličec, iskrenih se oči in smejočih se ustec, lepo oblečeni... Siromakov ni bilo v dvorani, zakaj v nelepi obleki se Miklavžu ne sme pokazati, pa tudi parkelj noče videti bledih obrazov.

„Mamica“, je potegnila za roko petletna Tončka svojo mater. „Poglej, Lojze je tudi prišel. Tako oblečen, kakor hodi v šolo... Poglej!“

Mamica se je ozrla, pogladila Tončko po laseh in pokimala z glavo.

Tončka pa se ni dala pomiriti in je vprašala:

„Ali bo Miklavž tudi Lojzetu kaj prinesel?“

„Oštel ga bo, ker je sam prišel“, je rekla mama. „Saj veš, da ne smejo majhni zvečer hoditi sami.“

Tončka je obmolnila. Spomnila se je tega nauka, ki ji ga je mama že tolikokrat govorila, ko je bila nekoliko predolgo zvečer z otroki na dvorišču, kjer so stanovali, in je bil med njimi tudi Lojze. Ali misel, ki je bila v njej, ji ni dala dolgo molčati.

Začela je zopet:

„Nima mame, da bi ga pripeljala, pa je moral sam priti. Saj veš, da pride nocoj sveti Miklavž.“

Mami se je zdelo nerodno tako govorjenje. A ker jo je Tončka gledala, kakor da jo izprašuje, je rekla:

„Taki ne smejo sami hoditi, pa čeprav nimajo več mame.“

Zopet je Tončka utihnila. Gledala je okrog, na nebesa, na pekel, na lestvico... Izpraševala, kdo pride prej, ali angeli ali Miklavž, in zakaj prihajajo tudi parklji. In če se ne bo lestvica podrla. Kaj bi se zgodilo, ko bi kateri angel padel v pekel. Ali bi zgorel? Nato pa je, kakor da govori vse to samo zato, da lahko misli nekaj drugega, zopet hkrati vprašala:

„Kaj pa, če bo z Miklavžem prišla tudi mama Lojzetova?... Ali lahko pride?...“

„Mame ne hodijo z Miklavžem“, je odgovorila Tončkina mama, in sama ni vedela, kaj je odgovorila.

„Kaj niso mame v nebesih“, se je začudila Tončka.

Ker ji mama ni odgovorila, je Tončka nadaljevala:

„Gotovo je Lojzetu pisala, da pride. Ker drugače bi ne prišel tako sam. V šolo hodi in zna že čitati, zato mu je pisala. Pa je prečital pismo in prišel. Oče ni mogel z njim, ker je moral peljati vlak. Mačeha pa neče iti, ker ni njegova mama. Sam mi je pravil, da ga mačeha tepe. In ker ga tepe, neče iti z njim.“

„Nesrečni otrok, kaj vse ne govoriš“, je izkušala tiho pomiriti hčerko. „Kaj tebi Lojze... Ti si mamina in pazi, da bo prišel Miklavž...“

Ozrl sem se za Tončkinim pogledom in videl bled, droben obrazek nekako osemletnega fantka. Slonel je ob steni dvorane. Skromno, vsakdanje je bil oblečen. Njegove velike oči so gledale nebesa in lestvico in pekel. V njih lesku je bila videti nekaka skrita, nepopolno očrtana, kakor v meglo zavita bolečina.

Njegove misli se mude pri tistih časih, ko je bila mati še na zemlji, pri očetu, kjer je sedaj mačeha. Rada ga je imela in učila ga je vsega, kar je pokazal učitelj v šoli, da je vedno lepo znal. Še preden je začel hoditi v šolo, ga je mama vselej, kadar je prišel sveti Miklavž, pripeljala sem, da mu je dal daril, čeprav so parklji ropotali in hoteli, da mu ničesar ne da. Odkar pa je mama odšla v nebesa, kakor je rekel oče in sosede v hiši, Miklavž neče več

prihajati k njemu, dasi je stal kakor drugi otroci tu, v dvorani. Mimo njega je šel pač in angeli so šli mimo njega. A nobeden se ni ozrl nanj. Tudi parklji niso nič rožljali z verigami, ko so šli mimo njega. Samo eden, z največjo verigo, ga je lani pogledal, ga pobožal po licu in šel mimo.

In nocoj? ... Tudi nocoj bo kakor lani. Čuti to, dasi se ne zaveda. V srcu tli majhno upanje, da morda le ne bo kakor lani. Nima mame, z nebes ne sme priti k njemu, a morda je Miklavžu vendar povedala, naj nekaj da njenemu Lojzetu, ki je tako zapuščen. Ko bi bil ata z njim, bi Miklavž dal, ali ata vozi vlak in ne more iti z njim. Mačeha pa ga tepe, zato Miklavž ne more dati.

Parkelj? Ali ga bo tudi letos pobožal kakor ga je lani? Nič ni imel ognjenih prstov. Lojzek še sedaj čuti, kako sladko je bilo, ko ga je pobožal. Gotovo mora biti tisti parkelj priden in ne tak kakor drugi, ki so hudobni.

Kakor v megli so se pojavljale te misli v glavi Lojzeta ... In one so bile, ki so njegovim velikim očem dajale tisti lesk skrite, nepopolno očrtane bolečine ...

Hipoma so se nebesa razsvetila še bolj. Plamen v peklu je zagorel še močneje. Zaslišala se je tiha godba, mešana s porožljevanjem verig v peklu. Parklji, črno in rdeče oblečeni, z vilami in verigami, z rogovi in repi, so skakali po peklu.

V nebesih pa sta se prikazala dva angela. Belo sta bila oblečena in peroti sta imela. Obstala sta pri lestvici. In zdajci se je prikazal sam sveti Miklavž. Dolga bela brada mu je padala na prsi. Škofovska kapa je pokrivala belo glavo in mašni plašč je krasil njegovo postavo. Veliko knjigo je nosil angel, ki je hodil z njim, a drugi škofovsko palico.

Govoril je. Globok je bil njegov glas; kakor nebeški zvon je donel. Otroci so ga poslušali s hrepenenjem.

Prinašal je darila. Angeli so ga spremljali, parklji vznemirjali, ko jih je delil. Jabolka in hruške, punčke in konjičke, lepe škatlice in sladkorčke ... knjige in slike ...

V pričakovanju so se svetile oči otrok. Z globoko radostjo so razvijali darila in usteca so se jim sama smejala.

Tončki je dal jabolko in škatlico sladkorčkov. Povrh pa še knjižico s slikami.

„Poglej, mama ... poglej,“ je tiho vzdiknila. „Kako so sladki sladkorčki, mama. Pokusi! Takšnih na zemlji ne znajo delati, kajne, mama? ... Poglej slike ... Samo čitati še ne znam.“

Gledala je knjigo, se obračala za Miklavžem in lizala sladkorčke.

„Vidiš, da sem pridna, mama“, je rekla. „Miklavž ve, zato je prinesel vse to. Ne smeš več govoriti, da nisem pridna. Miklavž bi bil jezen.“

Zdaj pa se je obrnila in pogledala mami v oči.

„Mama!“

V glasu je bilo nekako presenečenje, nekako nezadovoljstvo:

„Kaj, srček?“

„Miklavž je šel mimo Lojzeta. Nič mu ni prinesel, glej! ... Tudi mama ni prišla z nebes. Zakaj ni prišla, mamica?“

„Že ni priden.“

„Je, mama“, je odgovorila Tončka, in v glasu je bila skrita užaljenost. „Priden je. Ubožček. Mogoče, da ga je mama pozabila in ni Miklavžu naročila. Lepo je v nebesih, zato je pozabila nanj ...“

Ko se je praznila dvorana, je Lojze še vedno slonel ob steni in gledal v nerazsvetljena nebesa, kamor je izginil Miklavž z angeli. Pekel ni več gorel in tudi parkljev ni bilo več.

Bolečina je bila v njegovem srcu, težka kakor uteži. Ni se je zavedal, samo čutil je, da ga nekaj stiska in da ga tisto stiskanje boli.

Parkelj ga letos ni pobožal. To mu je bilo najbolj jasno in to ga je najbolj težilo.

Zadevali so se obenj, se jezili, a on ni čutil. Otroci so šli mimo njega z Miklavževimi darovi v rokah, a on jih ni videl. Samo ugasli pekeli je gledal in vprašanje mu je ležalo na jeziku:

„Zakaj me parkelj ni pobožal?“

Tončka je šla z mamo iz dvorane. Mimo Lojzeta. Ali ustavila se je in stopila k njemu.

„Poglej, Lojze“, je vzdiknila. „Knjigo imam s slikami.“

Mama pa jo je prišla za rame in jo potisnila naprej. Otročiček se je ozrl še enkrat na Lojzeta. In bilo je, kakor da ga je nekaj sunilo. Zbežala je nazaj k Lojzetu.

Mehko je rekla:

„Tvoja mama, Lojze, ni mogla priti, ker je v nebesih. Poglej, ti znaš čitati. Vzemi. Jaz še ne znam čitati in se je Miklavž moral zmotiti, ker jo je dal meni, ne tebi. Vzemi.“

Potisnila mu je knjigo v roke in se nasmejala s svojim otroškim smehom.

„Tončka“, se je razjezila mama. „Tončka“, je ponovila zapovedujoče.

Otrok pa je proseče rekel:

„Naj ima, mamica, Lojze, ker zna čitati. Jaz imam jabolka in cukrčke.“

Mama bi najrajši vzela knjigo Lojzetu iz rok, vendar ji je bilo nerodno pred toliko

ljudmi. Nasmejala se je prisiljeno, pograbila hčerko in jo sunila naprej, da ji je padla škatlica iz rok in so se cukrčki raztresli.

„Mama, cukrčke“, je zajokala.

Ali mama jo je vlekla iz dvorane na cesto in v njenih očeh so švigali bliski.

Jaz pa, ki sem vse to videl, sem se zamislil.

Angel, kaznovan si, ker si namesto Miklavža dal darilo ubožčku, kateremu je mama odšla v nebesa...

Miha Maleš: Mala Breda. Perorisba.

Iz Mažuraničevega „Lišča“:

Muke

Si parva licet
componere magnis.
Virgilius, Georgica.

Bil sem s prijateljem na lovu. Pomerim na golobico. Pade! — Ranjena je samo, vztrepetava.

Moj Volkodlak jo neusmiljeno pograbi. Zadalil jo bo, pomislim.

Ampak sirota golobica je bila živa, ko mi jo pes prinese. Da bi se ne mučila, ji zavijem vrat in vržem v torbo.

Uro pozneje gremo v gostilno na obed.

Pogledam v torbo. Kaj vidim? Golobica je še vedno živa.

Prijatelj — star lovec — ji izdere eno pero in jo — na lovski način — prebode.

Sirota golobica je morala trikrat pogibati! —

Doma izročim plen v kuhinjo.

Kmalu nato prileti služkinja: golobica je še živa, kaj naj stori z njo. Ustreljena in mrcvarjena golobica, — pa naj jo zdaj še živo skube!

Usmilil sem se je in ji poklonil življenje. Ni bila težko ranjena — kreljut sem ji prestrelil — in je okrevala.

Zdaj m skače po sobi in prijateljuje z Volkodlakom.

Sirota! Streljali smo jo, vrat smo ji zavili, prebodli smo jo, živo smo skubli — in še živi!

Z njo se poigrava isti pes, ki jo je mrcvaril, — pripravljen na gospodarjev mig na novo mrcvarjenje...

Ubožica — —!

Prev. I. P.

Pevka

In v gradu je lepa hišna bilà ...
Prešeren.

Konj me je udaril, ležati moram. Več dni bo potreba, preden se pozdravim. Konec me bo od dolgega časa ... Zeham ... „Ko bi bil vsaj oženjen!“ ... Zeham vnovič.

Iz kuhinje zaslišim pesem. Poslušam.

Gospodarjeva kuhinja se dotika moje spalnice in se sliši skoraj vse, kar se tam godi. Tega glasu še nisem slišal, — bržkone je nova služkinja.

Poslušam. Poje slovenske narodne pesemce, — menda je komaj s kmetov prišla. Poje otožne, mile pesemce. Kako sladko se poslušá!

Glas ji je čist kakor srebro, a mehek kakor prvi poljub.

Sam ne vem, zakaj si to deklico tako lepo mislim. Ta glas more samo iz vročega srca izvirati. Samo lepa usta morejo tako sladko peti. Samo nedolžna duša more izbirati tako nežne pesemce ...

Tako sem poslušal več dni.

Čez nekaj časa utihne. Namesto petja sem slišal pod večer iz kuhinje žvenket sablje in smeh ...

Njeno petje je bilo večkrat podobno žvrgolenju drobne ptičice, — bržkone se spominja svojega doma, svoje matere ...

In zopet je pela. Ampak kaj?

„Du hast Diamanten und Perlen ...“

To vam prepeva ves božji dan! Zdaj glasno, zdaj potihem; zdaj hitro, zdaj počasi; zdaj otožno, zdaj strastno, — kakor ji že duša valovi, ali vedno in vedno „Du hast —“

To jo je menda naučil njen dragi, — tisto s sabljo žvenketajoče polbitje.

Ko tole pišem, se razlega iz kuhinje ta nesrečni „Du hast!“

Iz kože bi skočil!

Slovenka — komaj deset dni v mestu — je že pozabila svoje mile narodne pesemce. Poleg dragega bo pozabila tudi na mater in njene dobre svete ...

„Mein Liebchen, was willst du noch mehr!“ odjekuje iz kuhinje.

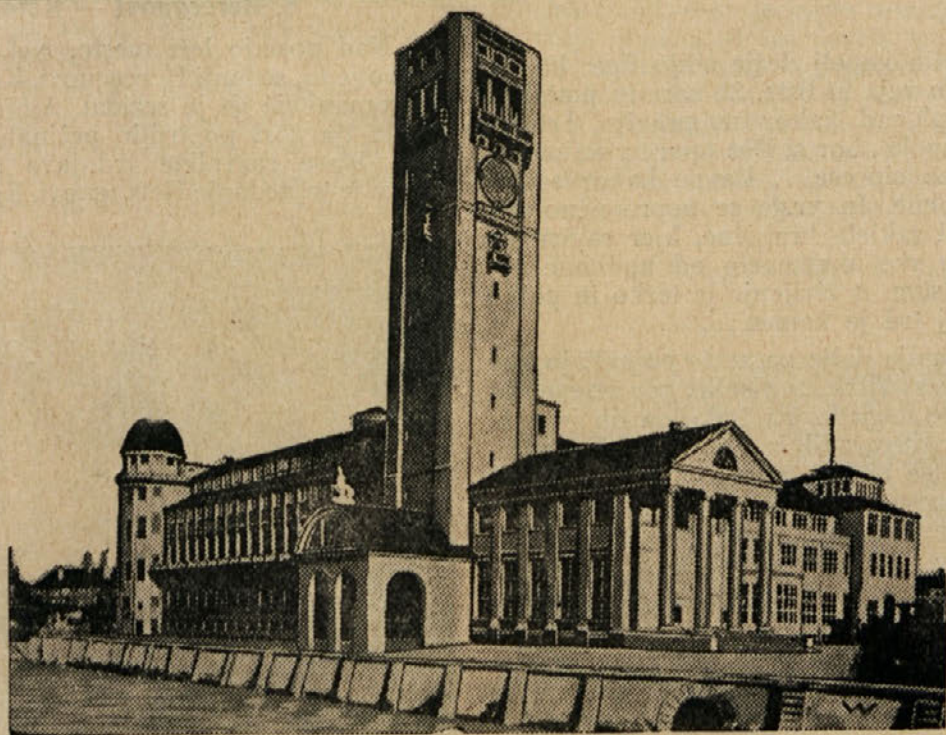
Ves šepast odhajam iz hiše ...

Mira Pregljeva: Portret, olje.

Staničeva koča pod Triglavom.

NĚMŠKI MUZEJ V MONAKOVEM.

Pogled na krasno moderno stavbo nemškega muzeja, delo arhitekta prof. dr. Bestelmayerja.

Iv. Vuk:

Skozi okno vlaka

(Mimobežni vtisi in epizode z mojega potovanja.)

(Nadaljevanje.)

Ponekod še orjejo, zakaj voda je šele pred kratkim splahnela. Kmet-Hercegovec stopa za plugom kakor pri nas. Vola vlečeta plug kakor pri nas. In to ob štirih zjutraj. To pa ni kakor pri nas...

Solnce vzhaja... Zlato je. Poljubi kame-nje... poljubi z neizmernim trudom obdelano zemljo — vrt pred hišicami, poljubi pridne kmetice in kmete hercegovske. Vlak pa beži naprej nevzdržema... Rastlinje se izpreminja.

Pogled na Hercegnovi.

Iz okamenelih kapelj dežja silijo fige; košato razprostirajo veje in liste. Že zore in ponujajo svoj „Petrov“ sad, kakor mu pravijo. Trta se zariva v razpoke, bor si išče opore v kamenju. Pojavljajo se ciprese... Ravne kakor sveča, stožcu podobne. In vrste se nepremično kakor v deželi zaklete kraljične, kjer sapica ne zaveje in je vse okamenelo od hudobne be-sede prekletstva. A življenje je težko in polno muke. Zakaj trd je kamen...

Od Uskoplja dalje pa se že pojavljajo kar gozdovi cipres. Vitke in visoke, vse zelene, da se jih oko ne nagleda. Ni čuda, da jih je ope-val Salomon in gradil iz njih tempelj na Si-naju, ki mu ga ni bilo para... Divji lavor je tu, pa tudi pravi se pojavlja. Od postaje Grude pa se srebne gaji oljk, bogatega sadu obeta-jočih.

Vlak drči navzdol, pleza navzgor, beži zo-pet po ravnini, se vije po serpentinah, v go-rovje vsekanih. Visoka, strma, živopisna so nekatera mesta, ceste bele kakor pomite in gladke kakor miza... Morje se zasvetlika. Prvi pozdrav. Duša vriska. Dovolj je kame-nja, mehko se hoče...

Morje... morje...

Smo že tu. Vlak beži tik ob njem. Toliko da ne namoči koles v njem... Ista mentali-teta... Vedno ista... Nevarnost je prijetnost, je slast in strast...

Živela strast.

„Kajne, gospa Marija?“

„Kaj?“

„Živela strast?“

„Živela,“ odgovori in gleda morje. Zdrav-ko boči prsi. Gorenjske so, široke...

Že vidim ladje. Otroci se kopljejo v mor-ju. Objema jih solnce in pritiska nanje svoj zdravilni poljub. Blagor vam, katerim je dano uživati ta poljub. Letoviščarje vidim. Oni so, kakor lastovke pri nas, znak, da je tu življenje brezskrbno. Pa ne za vse... Vidim tiste, ki nosijo tovore na ladjo. Težke tovore. Zagoreli so obrazi in pot lije z njih.

Vlak vozi v postajo.

Tam na pomolu pa že čaka ladja.

„Da si mi čil in krepak, železni voz! Dolgo sem ti bil gost, po nevarnih skalah si me vo-zil, po lepih krajih si me zibal verno in varno. Sedaj pa stopam na ladjo, da se zazibljem na morskih prsih. Pozdravljen vlak! Ladja čaka.“

5. Hercegnovi — Kotor.

Nad postajo leži mesto. Nekdanji Castel-nuovo je to, sedanji Hercegnovi. Kralj Tvrtko I. Kotromanović ga je sezidal. Amfiteatralno od morja tja gori po trdih pečinah se dvigajo hiše. Stare razvaline trdnjave „forte Spag-nuovo je to, sedanje Hercegnovi. Kralj Tvrtko I.

Savina Hercegnovi.

za nami, obrastle z bršljanom, veličastne še sedaj v svojih razvalinah. Velik potres jim je razmajal stene. Forte Spagnuolo — imenovan tako v čast Španjolcev, ki so bili zavezniki Benečanov proti Turkom. Benečanov ni več, Španjolci pa še imajo svoj spomenik, čeprav že v razvalinah.

Tiho plove parnik, lahko kakor labod. Okrog nas pihlja vetrič, morski vetrič, ki ga opeva tudi slovenska pesem. Prijeten je in globoko ga pijejo pljuča. Saj je po 25 urni vožnji v vlakcu tako prijetno na zibajočih se morskih valovih piti morski osvežujoči zrak.

Oko strmi. Lepota, lepota... Slikovito obrežje z vilami, oleandri v cvetju, oljke s srebrnimi listi, visoke palme... sivo kamenje, mogočno gorovje, kakor titani, vse više in više se vzpenjajoče k oblakom, razorano z globokimi brazdami od divjih strel in nalivov, ki rišejo v te velikane svoja znamenja mogočnosti...

Kumborska ožina. V Tivatskem zalivu smo. Ladja plove in reže brazde v mirno morje. Obrača se k obrežju, pristaja, izkrcava in vkrcava in zopet odrine naprej tiho šumeč z valovi. Oko se ne naveliča gledati. Tiho občudovanje se loteva srca, ko plovemo skozi ožino „Verige“ v Kotorski zaliv. Na obeh straneh gori v skalah so trdnjave. Stopnice, ozke in dolge, se vijejo k njim. Na grebenih gora pa so v razdalji posejane trdnjave — forti, starinski, iz časov Benetk. Zde se kakor stari daritveni oltarji... Groteskna mogočnost sivih skal vleče poglede nase. Brazdati so grebeni od vrha do tal, kakor obraz stare kmetice, ki je pretrpela tisočero gorja.

Dva otočka stojita tam na morju. Kakor za mizo velika se vidita. Na enem je star samostan s cerkvico in vrtičem. Sv. Jurij (San Giorgio) mu pravijo. Najstarejši krščanski spomenik. Benediktinci so živeli v tem samostanu. Zidan je na pečini, ki se dviga iz morja.

Še zanimivejši je njegov сосед. Gospa Škarpjelska (Madonna dello scarpello), kar pomeni dleto, se imenuje. Kakor da plava na vodi, se ti zdi, in kot da je odsev vrhuncev gore Vrmače v vodi. Cerkev na skali. Morje ji umiva podnožje.

Tik mene sedi mladeček z mladenko. Belo je oblečena ona in on je v belem suknjiču. Za roke se držita. Zdravko pomežikne gospe Mariji. Ona ga ostro pogleda in reče:

„Ne pozabite na Mojzesa in njegove zapovedi!“

Zdravko ji odgovarja. Jaz ju ne poslušam. Moja pozornost je pri mladcu, ki pripoveduje mladenki o otočku. S tihim glasom ji pripoveduje pripovedko.

„Dobro si oglej cerkvico. Tisto, kjer ni vrta. Na valovih je zidana, se zdi. Ali naj ti povem čudno zgodbo o njej?“

„Pripoveduj,“ prosi ona.

In on pripoveduje.

„— Pred kakim štiri in pol stoletjem so tam, kjer stoji sedaj tista cerkev, morale iz vode tri skalice, dletom podobne. In nič več! Morje jih je oblivalo, izpodjedalo, a one so kljubovale. Otoček pa, ki je nastal iz njih, je delo človeških rok, delo človeške vztrajnosti in požrtvovalnosti. Zgodilo se je namreč, da sta 22. julija 1458 veslala tod dva ribiča iz Perasta, ki še takrat ni nosilo ime „mrtvo mesto“, kakor ga ima danes, brata Mortesića. Opazila sta, da se nekaj blesti na skalici. Gledata. Ali ono se blesti, pa ne moreta videti, kaj je. Veslata bliže. In glej, ko se približata skalici, vidita, da se sveti na njej podoba Marijina. Presenečena sta gledala podobo. Odkod se je vzela? Morje se je dotikalo s svojimi valovi in je ni zmočilo.

Vzela sta podobo Marijino, da bi je ne potopil morski val, ko se morje razburka, ter jo odpeljala v cerkev v Perastu.

Ali glej, Marijina podoba je odšla zopet na tiste tri skalice v morju. In to je delala vedno, kadarkoli so jo sneli in odnesli v cerkev.

„Marija hoče cerkev na tistih skalicah,“ je odločilo ljudstvo.

Ali kako postaviti tam cerkev? Da bi se dala vsaj kapelica? Ko pa ni niti za človeško nogo prostora? Zasipati morje? Štirideset metrov globoko morje zasipavati, pomeni Sisifovo delo.

Ali ljudstvo se je lotilo nemogočega. Trdi na volja iz nemogočega naredi mogoče. Vse je delalo. Celo beneške in španske ladje so nvažale kamenje. Potopili so stare, s kamenjem natovorjene ladje. Bogataši so darovali velike vsote, ubogi so delali zastoj. In v 176 letih je bilo delo dokončano. Otoček je bil narejen. Cerkev je bila postavljena in evo, tam jo vidiš.

Tako je zmagala volja in vztrajnost.

(Dalje prihodnjič.)

Kotor.

RDEČA PLESALKA MOSKVE

Foxov milijonski velefilm z DOLORES DEL RIO

Mihael, veliki knez in adjutant carja ter zmagnosni vojskovodja, biva pri svoji armadi na fronti. Ne-strpno že čaka povelja za naskok, toda mesto tega dobi ukaz za umik. Naglo se poda v glavni stan, da bi poiz-

vedel, zakaj se mora umakniti vkljub svoji trikratni premoči. Stari vrhovni vojskovodja pa pozna le eno samo razlago: plačani izdajalci v ruskem generalnem štabu izdajajo sovražniku vse vojaške tajnosti. Končno svetuje velikemu knezu, naj se odpelje v Petrograd in razkrinka zadevo zločinskega ukaza na dvoru.

V Rusiji gospodari že dalje časa kamarila, katere glava sta Rasputin in Tamarov. Car je popolnoma v oblasti te kamarile in se prav nič ne zaveda, da ga obkrožajo izdajalci. Veliki knez je došel v Petrograd, kjer sicer še zvone ostroge galantnih oficirjev, kjer prevladuje oglušujoč ženski smeh in se vrše razkošne zabave takozvane višje družbe, vendar pa se že čuje čisto razločno neko pritajeno mrmranje naraščajočega odpora in ljudske nejevolje, tako da je videti izbruh revolucije le še kot malenkostno vprašanje časa.

Na dvoru spozna veliki knez Mihael princezo Kse-mijo Orenburško, plavalaso krasotico. Zaljubljena je vanj

in na željo carice naj bi jo poročil. V pogovoru z njim mu da čutiti, da bi jo veselilo videti ga kot guvernerja v Orenburgu. V tem ga zovejo k carju, toda v naglici zgreši sobo in naleti nepričakovano na Rasputina in carico. Rasputin, kateremu je odkritosrčni Mihael trn v peti, ga hoče s pomočjo sozarotnika Tamarova odstraniti.

In tako odredi car Mihaelu, da odpotuje nemudoma v Orenburg in preišče vzroke velikih nemirov, ki so se pojavili v temnih gorskih rovih, kjer se iz krvi, znoja in solz ustvarja zlato za vojno.

V zaporih orenburških so na ene in iste verige okovani navadni zločinci in idealni narodnjaki. Med aretiranci je tudi Gregor Ivanov, navaden kmet, ki je učil otroke svojih sovrstnikov kmetov čitati in pisati ter je bil za to „hudodelstvo“ obsojen v dosmrtno ječo. Anja, njegova hčerka, ga obiskuje dnevno in ga tolaži. Toda oče je neutolažljiv, zlasti radi tega, ker Anja še ni našla moža, katerega bi ljubila in ki bi jo odpeljal iz nesrečne dežele zatiranja, bede in trpljenja. Čas obiska je

medtem potekel in z nagajkami odbličajo starca nazaj v celico. Anja pa, vsa ogorčena vsled take brutalnosti, ozmerja navzočega generala Tamarova radi njegove drznosti, bičati ljudi, ki si upajo misliti. General je osupel in vpraša svoje častnike, kdo in odkod je to dekle,

ki si upa nastopiti proti njemu. Povedo mu njeno ime in da stanuje prav tu v bližini, pri kmeti Ilju.

Anja se vrne domov in najde doma Ivana Petrova, vojaka iz moskovskega kozškega polka, ki je prišel na dopust. Šest mesecev je bil neprenehoma v okopih in ta dolga doba v okopih je rodila v njem nevzdržnost pohote; in ko je zagledal lepo dekle pred seboj, si jo je hotel siloma vzeti in pokoriti. Sam Ilja in njegova žena sta mu pri tem pomagala ter skušala oddati dekle Ivanu, ki jima je obljubil darovati za to svojega konja. Anja pa se krčevito brani poročiti Ivana. Medtem ko gre Ivan po kupnino za dekle in gleda, kje bi ukradel konja, da dobi obljubljeno dekle, pride po poti Mihael in sliši kako rednica Anjo tepe. Vstopi v sobo in obljubi starki, da bo kozakom, ki izkoriščajo kmete, prepovedal bližati se njeni kmetiji, ako ne bo dekleta več pretepala.

Zvečer pride Ivan s popom, z ukradenim konjem in v odročni, da proslavi svojo svatbo. Anja zbeži iz hiše, na potu pa jo preseneti huda nevihta in napade krdele volkov. Reši jo Mihael, ki sliši njene klice na pomoč. Vzame jo k sebi v krasno urejeno lovsko hišo. Zaljubi se v njo, ona pa ga odkloni, ker se zaveda globoke razlike med obema. Na njegovo prošnjo mu opiše svoje življenje. Njeno mater je ustrelil kozak, ker je vaše otroke učila čitati. Oče umira v ječi. Hoče zapustiti lovsko hišo, ker se boji velikega kneza. Knez pa jo preprosi, da ostane. In tako neguje ubogo preplašeno in vso premočeno dekle, dokler si ni opomogla. Zjutraj se vrne Anja v vas in najde tu Petrova, ki se je večerajšnji večer in vso svatbeno noč dobro napil, da je danes že docela pozabil na svojo poroko ter je vesel, da se ni izvršila. Ko je prišla z njim v hišo svojih rediteljev, najde tam svojega očeta mrtvega. Za to grozno krivico priseže maščevanje, oko za oko, zob za zob. Pri njej sta Tamarov in neki agitator, ki hujskata ljudstvo, da vrže carja s prestola in se polasti oblasti. Tamarov ji stisne revolver v roke in jo naščuvva, naj morilca svojega očeta, katerega ime ne bo nikdar zvedela, ustrelji.

Na gradu v Orenburgu se praznuje poroka Mihaela s Ksenijo. Skozi stranska vrata se s pomočjo zarotnikov vtihotapi v grad Anja in strelja na Mihaela, ki je sam v svoji delovni sobi. Gledajoč njegov obraz ga spozna in vsled razburjenosti zgreši strel svoj cilj. Anja pade pred njim na kolena, ga prosi, naj zbeži, ker je obsojen na smrt. Mihael jo spremlja po isti poti, po kateri je prišla nazaj, v avto zarotnikov. Ona zbeži. General Tamarov jo spravi v moskovsko gledališče kot plesalko, kjer postane kmalu ljubljena občinstva.

Smehljajoč sprejema darila, ki jih ji poklanjajo njeni obževalci k nogam. Razdeljuje jih zarotnikom, ker potrebujejo denar za izvedbo svojih načrtov.

Revolucija je izbruhnila. Rasputin je ubit. Car je odstavljen. Zarotniki prevzamejo oblast pod vodstvom Tamarova v svoje roke. Vsak večer po predstavi se shajajo pod odrom in se posvetujejo. Med zarotniki je tudi Ivan Petrov. Nekega večera dobi ukaz, da ubije Mihaela, ki se nahaja s svojo armado v bližini Moskve. Žena Mihaela, princeza Ksenija, je bila na gradu Orenburg ubita od vojakov, ki so odpovedali pokorščino. Anja pa, ki velikega kneza še vedno ljubi in ve, da ga Ivan sovraži zato, ker mu je odvzel srce lepe plesalke, se boji, da bi ga Ivan v resnici ne ubil. Še pred Ivanom pride v glavni stan velikega kneza in mu hoče pomagati ubežati. Toda on odkloni pomoč in pričakuje Ivana. Ko Ivan vstopi v sobo, najde tu velikega kneza. Ali tudi Anja je tu in s svojim revolverjem drži oba moža v šahu. Poslovi se od velikega kneza, katerega ljubi še vedno z istim ognjem. V Ivanu pa je prevladal v tem trenutku zopet njegov dober značaj in spoznal je, da Anja ljubi samo velikega kneza in da mu ne bo nikdar mogoče pridobiti si njenega srca. Na Anjine grožnje priseže pri Materi božji, da bo pomagal velikemu knezu k begu. Tamarov pa, ki sluti izdajo, ga vjame in odredi, da se ima Mihaela ustreliti. Ivan ga pelje s seboj v mesto. Da izkopati grob in strelja nanj. Mihael se zgrudi. Anja sliši strel in očita vsa obupana Tamarovu umor svojega ljubimca. Priseže, Ivana Petrova za krivo prisego zasledovati in ga ubiti. Neki prijatelj ji pa tedaj stisne v roko listek, da bo Ivan drugo jutro v gostilni, ki stoji ob cesti v Moskvo. Hiti tja, plane v sobo, da ga ustrelji in najde tam — Mihaela.

Na potu na morišče je namreč Ivan velikemu knezu povedal, da bo streljal samo s slepo patrono in da se mora veliki knez delati kot da je mrtev.

V največji sreči se objameta in iz hvaležnosti poljubi Anja Ivana prvič in zadnjič v življenju. Aeroplan pa odnese ljubeči par čez mejo v lepo bodočnost.

Zloženska

Miklavževe nagrade: 1000 knjig, vredne 13750 Din.

Vsak, kdor zloženko „pašnik“ pravilno zloži in razdeli, dobi nagrado. Če bo 1000 knjig premalo, jih dodamo še 1000. Dali smo nalašč lahko zloženko, kakor smo to že v zadnji številki obljubili. Rešiti jo je na podoben način, kakor zloženko v 5/6. številki na strani 163 (rešitev v 7. številki).

Vse narisane dele lepo razrežite in jih pravilno zložite, potem pa prilepite na nepopisan papir. Tako dobite sliko ograjenega pašnika. Ta pašnik razdelite s štirimi ravnimi črtami v šest oddelkov. V vsakem oddelku morajo biti tri glave goveje živine (vol, krava in tele) ter tri ovce.

Kdor zloženko pravilno reši, naj vpiše na spodnji kupon svoje ime in natančni naslov, kupon pa prilepi na drugi strani zloženske. Zloženko je treba poslati do dne 20. decembra t. l. na upravo „Domačega prijatelja“, Ljubljana, Miklošičeva c. 13.

Vsak dobi eno izmed zdočaj navedenih knjig še pred božičnimi prazniki. Pogočaj je pravilna rešitev in nakazilo naročnine za leto 1929. za „Domačega prijatelja“ in mladinsko revijo „Naš obzor“, ki staneta obe samo 50.— Din. Imena nagrajencev bodo objavljena v prvi številki revije „Naš obzor“.

Nagrade so tele:

250 knjig: Božična pesem Charlesa Dickensa po 12.— Din .	3.000.— Din
250 knjig: Povesti L. Kuharja po 15.— Din	4.750.— „
250 knjig: Golgota M. Krleža po 12.— Din	3.000.— „
250 knjig: V Ameriko in po Ameriki A. Kristana po 12.— Din	3.000.— „
1000 knjig v skupni vrednosti . . .	13.750.— Din

Kupon.
Upravi
„Domačega prijatelja“ v Ljubljani,
Miklošičeva cesta 13.

Pošiljam pravilno rešeno zloženko in prosim, da se mi pošlje ena izmed zgoraj navedenih knjig na naslov:

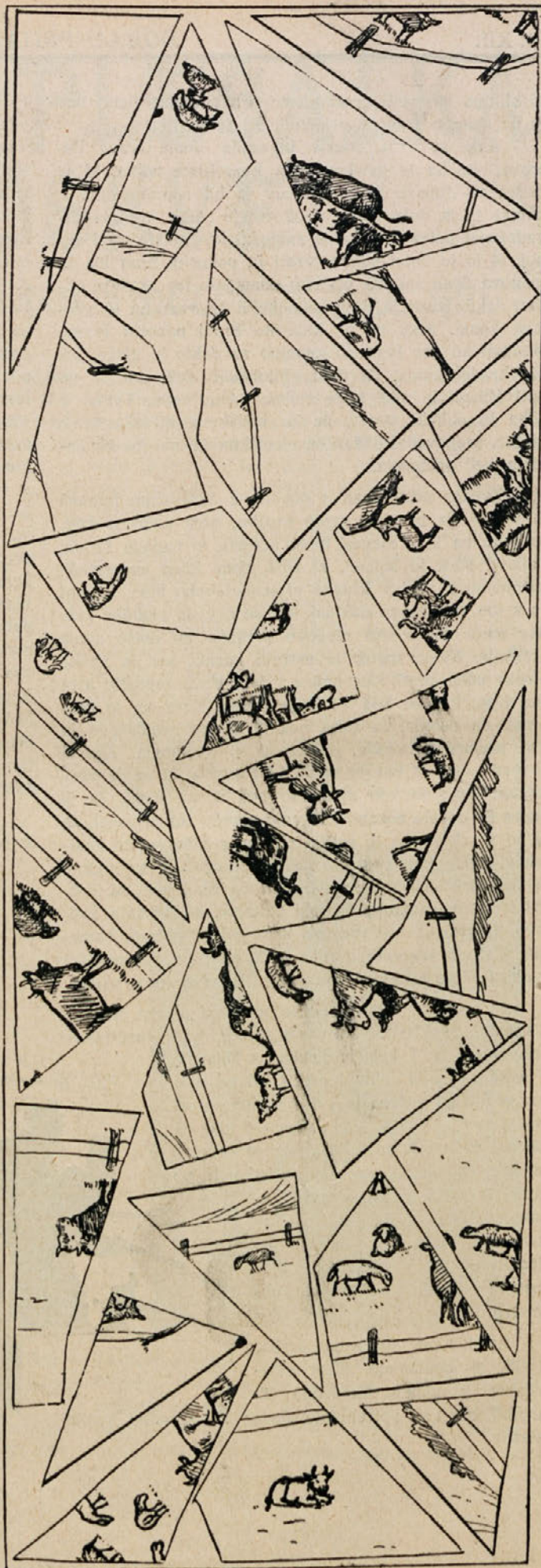
Ime in priimek:

Bivališče:

Cesta: hiš. št.

Zadnja pošta:

Naročnino za „Domačega prijatelja“ in mladinsko prilogo „Naš obzor“ v znesku 50.— Din sem danes nakazal.

Breskveni cvet išče moža

Mitsuko ni prav za prav nobena nemoderna Japonka. Ona pozna brzojav, telefon in električno luč. Pozna kino in po kinu življenje zapada. Videla je v Tokiu veličastne hiše v osem nadstropij, ki jih ni zmogel niti veliki potres. V izložbah je videla vse mogoče čudovite, blesteče reči, ki spadajo k življenju Evropecev. Ve tudi, da se v Evropi mlada dekleta može po svobodni volji in izberi. In vendar, kadar gre pri njej sami za to, da se poroči, postane zopet staromodna Japonka, ki se v vseh rečeh pokorava volji staršev — ali v tem primeru sodbi Nakoda.

Nakodo je japonski žentovovski posredovalec. Že davno je vrgel svoje oko na Mitsuko. V pravem trenutku pošlje svojo ženo k materi Mitsuke:

„Kako bi bilo — vaša cenjena hčerka je že vendar godna za zakon. Imam zanjo mladega človeka iz najboljših krogov, zdravega, lepega, ne prepirljivega...“

In sledilo je naštevane vseh dobrin in prednosti mladega človeka, nato še diskretno vprašanje po doti. Če so se sporazumeli oboji starši, se je določil dan prvega snidenja.

Kraj: Ne preveč polna čajna hišica blizu mesta. Na Japonskem je seveda, kakor pri nas, častna zadeva, da vsak mlad človek z Nakodom pride na določeni prostor prvi. Tam, kakor pri nas, ustreza ženskem značaju, da pridejo mlada dekleta v spremstvu matere in Nakodove žene pol ure pozneje.

Bodoča zakonca se vidita torej prvič iz oči v oči. Dekle je sramežljivo, in po tem ali je bolj ali manj lepo, uporablja bolj ali manj svojo pahljačo... Mitsuko bi sicer pahljače sploh ne potrebovala. Ker pa jo je vendarle imela, jo je uporabljala le zaradi koketstva, in nobena ženska na svetu ne zna tako koketirati kakor breskveni cvet — lepa Japonka.

*Polepša
Vas*

ELIDA

IDEAL MILO-KREME-SHAMPOO

Ni čuda, da je bila mlademu človeku izbira Nakoda po godu. Hitro je bil določen dan poroke. In v strogih japonskih družinah ni od tega dne več nobenih sestankov. Mitsuko kot nekaka moderna Japonka se je sestala v spremstvu staršev nekajkratov s svojim ženinom. Verjetno je, da se je nje mlado srce, ki je občutilo prav takšno ljubezen in nagnenje kakor srca njenih svobodnejših zapadnih sester, oklenilo moža po svoji volji, ne pa po volji staršev. Ako ne — tem huje za njo. Če je hčerka kakega Samuraja, moža iz visokega plemstva, ji podari mati na dan poroke kot poročno darilo lepo lakirano bodalo z besedami:

„Ako bi ti postalo življenje neznosno, ne muči ušes svojega soproga s pritožbami. Evo ti bodala, ki bodi tvoja zadnja tolažba.“

Dan pred poroko se zamenjajo darila in bala neveste se pripelje k ženinu. Na dan poroke nevesto naminkajo, okrase, naličijo in počesejo. Okrog čela ji denejo belo kopreno, ki se takoj, ko stopi v bližino ženina, spusti preko obraza. Nato jo poneso v naslanjaču v njen novi dom. Najprej gredo v ceremonijelno dvo-

rano, v kateri že čakata ženin in Nakodo, oba v svečani obleki. Sredi dvorane je miza in na nji smrekova veja — dolgo življenje, bambusova veja — žilavost in sposobnost, prilagoditi se razmeram, in vejica z breskvenim cvetom — simbol mladosti in lepote. Medtem ko Nakodo poje srečo želečo pesem, pljeta nevesta in ženin trikrat po tri čaše sake — in s tem je poročni obred končan. Nato se prične velika pojedina v sosednjih prostorih, kamor stopi nevesta šele potem, ko je menjala svojo obleko. Vse sorodstvo, znanci in prijatelji so tam zbrani. Dolgo in mnogo jedo in pijejo, pojejo in plešejo, igrajo in se radujejo — na to stran so si svatbe po vsem svetu podobne. Vsak gost dobi, ko odhaja, še jedi s seboj, in mlada zakonca ostaneta sama sredi kupov poročnih daril. Nikdar pa ne sme manjkati med temi darili nagačene štokrlje, ki pri njih čisto nekaj drugega pomeni kakor pri nas: zakonsko zvestobo.

In tako je Mitsuko — breskveni cvet — poročena. Ona in njen mož sta šele sedaj, po japonskem pojmovanju, prava človeka, kakor je japonska črka za „človek“ sestavljena iz dveh potez: iz ene velike, krepke, in ene majhne, nežne, ki veliko podpira: mož in žena.

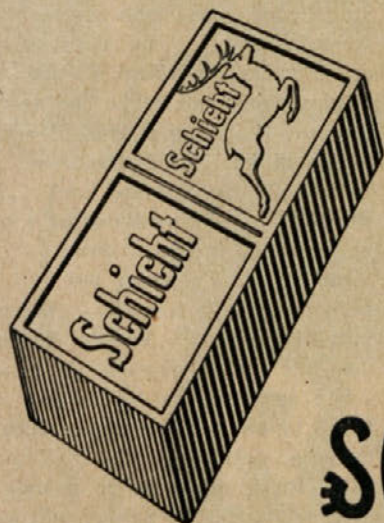
Balakirev in Suvarev v ruskem humorju

Te dve osebnosti tvorita predmet skoro vsemu novejšemu ruskemu humorju. Pristavljamo, da je bil Balakirev dvorski norec Petra Velikega, Suvarov pa da je znani maršal. Balakirev je nekoč prosil carja, da bi ga napravil za oficirja telesne straže. Car Peter je smatral to za prijetno šalo, izpolnil je željo svojega norca, ali opozoril ga je pri tem, da mora biti vsak oficir telesne straže kaznovan s smrtjo, ako izgubi meč ali če ga pri straži ne dobe na določenem mestu. Novopečeni oficir je obljubil vse; ali istega večera je poslal na glavno stražnico Peter Veliki mnogo dobrega vina, ki je tako zapeljalo Balakireva, da se ga je hitro napil. In ko je vsled tega trdno zaspal, se je Peter tiho prikradel v stražnico in mu vzel meč. Ko se je norec zbudil in uvidel, kaj se je zgodilo, pa kake posledice bi to moglo imeti za njega, mu je prišlo na misel, da bi izgubljeni meč nadomestil z lesenim, čigar ročaj je bil docela podoben ročajem meča telesne straže. S tem mečem je prišel drugega dne na parado v trdni nadi, da ta njegova prevara ne pride na dan in ne bo prisiljen potegniti meča. Peter pa kakor da je vedel, kaj si Balakirev misli. Silno jezen se je približal nekemu vojaku v vrsti, čigar zunanost ravno ni bila v redu, pa je stopil k Balakirevu in mu naročil: „Kapetan Balakirev, potegni meč in odsekaj temu človeku glavo!“ Ubogi norec je poln strahu položil roko na držaj meča, kakor da bi hotel slušati. Hitro pa je vzkliknil, kakor da bi bil silno žalosten: „Gospod Bog, spremeni moje železo v les!“ Nato je potegnil in v resnici pokazal leseni meč. Niti carjeva navzočnost ni mogla preprečiti, da ne bi nastal v vsej vojski glasen smeh. A Balakirev je ostal brez kazni. — Pri drugi priložnosti je Balakirevljeva prisotnost duha rešila drugega iz velike nevarnosti. Njegov stric je padel pri Petru v veliko nemilost, moral bi biti

ogblavljen, in Balakirev je šel na dvor, da bi mu izprosil milosti. Ko ga je car zagledal, se je takoj spomnil, zakaj prihaja, in je rekel: „Nič ne pomaga, prisegam, da ničesar ne privolim, za kar me boš prosil.“ „Peter Aleksejevič, zaklinjam te, da usmrtiš tega ničvrednega.“ In zopet je bil car v škripcih in ni mu preostajalo drugo, kakor da se je zasmejal in obsojenemu podelil milost. — Za bojnega pohoda na Livonskem je bila megla tako gosta, da vojska ni mogla naprej. Končno je prodrla megla slaba svetloba in dva ruska oficirja sta se jela prepirati, da-li je to solnce ali ne. Slučajno je šel mimo Balakirev in oficirja sta ga prosila, da bi razsodil, kateri izmed njiju ima prav. „Ali je ta svetloba solnce?“ je vprašal eden. „Kaj jaz to vem?“ je odgovoril Balakirev, „saj ga še nikdar s tega mesta nisem videl.“ — Ko je bila vojna končana, je sedelo skupaj nekaj oficirjev in pripovedovali so si raznovrstne junaške doživljaje; tu je pristopil k njim Balakirev: „Jaz vam nekaj povem,“ se je pohvalil, „to je nekaj takega, kar se še nobenemu izmed Vas ni pripetilo.“ In oficirji so ga v silni radovednosti pozivali, da bi pripovedoval. „Današnjega načina boja, pri katerem se vsa vojska zvije kakor v klobčič, ne morem trpeti; pa je vendar bolj možato, ako se vsak bojuje za sebe, zato grem jaz v bitki zmerom svojo pot. Ko sem se nekega dne tesno približal sovražnim stražam, sem videl, da ravno pred menoj na zemlji leži švedski vojak. Časa je bilo malo, ker bi bil vojak gotovo skočil in poklical svoje tovariše. Hitro sem potegnil meč, se vrgel nad njega in mu z enim udarcem odsekal desno nogo.“ Eden izmed poslušalcev je vzkliknil: „Moral bi mu bil odsekati glavo!“ — „To sem mu hotel napraviti, ali pri tem sem opazil, da mu jo je že nekdo odsekal.“ — Včasih je s svojimi šalami celo carja spravil v slabo voljo. Ko se

Lepa Dubrovčanka

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

**SCHICHTOVO
MILO**

je nekoč tako zgodilo, ga je car pogнал z dvora in mu prepovedal, da bi se še kdaj pojavil na ruski zemlji. Balakirev je ubogal, ali pretekel je komaj teden, ko je car skozi okno opazil, kako se norec pelje na vozu, in sicer naravnost proti vhodu v carsko palačo. Domislil se je, da za tem zopet nekaj tiči, pa je šel po stopnicah doli in Balakireva ježno vprašal: „Kako se drzneš ravnati proti mojim ukazom. Kaj ti nisem prepovedal, da bi se še kdaj prikazal na ruski zemlji?“ Pa Balakirev je odgovoril docela hladno: „Saj sem tudi ubogal, kajti nisem na ruski zemlji.“ — „Da nisi na ruski zemlji?“ — „Nikakor ne; zemlja na tem vozu je švedska zemlja, včeraj sem si jo na Finskem naložil.“ Peter, ki je medtem norca že zopet težko pogrešal, se je zopet smejal in sprejel Balakireva v milost. Ruski pisatelji pripovedujejo to historijo še z dostavkom, da je Peter na odgovor svojega norca rekel: „Čeprav je Finska doslej švedska zemlja, vendar bo v kratkem ruska.“ Ta izrek je car kmalu uresničil. — Kar je Napoleon I. francoskemu vojaku, to in še mnogo več je bil Suvarov ruski vojski. Zdaj se je s preprostim vojakom šalil, takoj nato je oplazil generala, danes je jedel z vojniki črni komis, jutri je s princem in kralji pojedal in popival. Balakirev je podoben psičku v levji kletki; tudi kadar se roga, spravlja svojega gospoda v dobro voljo. Suvarov pa je kakor kralj brez krone, njegovo visokost takoj vsakdo opazi, on je kakor samovladar po milosti prirode, je oster, dobrobrčen, živi z ljudmi, ki se veselijo njegove preprostosti, pa se ga vendar zraven neprestano bojijo; v njegovih očeh kakor da sta združena pozemski lesk in pozemska velikost. Včasih se pa tudi dogodi, da se stari maršal sreča s sebi enakim. Med najbolj priljubljenimi njegovimi šalami je bilo, napasti katerega koli vojaka s hitrim vprašanjem, na primer: „Ali je mnogo zvezd na nebu?“ V mrzli januarski noči je zastavil to vprašanje vojaku, ki je stal na straži. Vojaka ni to niti najmanj zmedlo. „Počakajte malo,“ je rekel mirno, „to vam takoj povem.“ In počasi je začel šteti: „Ena, dve, tri, štiri“ itd. Na ta način je prišel do sto, in Suvarov, ki je bil že do kosti premrzlel, je smatral za dobro, da bi šel kam na toplejše mesto, vendar si je dobro zapomnil ime bistrega računarja. Drugega dne je postal vojak nižji oficir in ta historija se je kmalu pripovedovala v vsej armadi. — Drugič mu je zopet neki general poslal svojega pod-

narednika z različnimi poročili in ga hkrati priporočal maršalovi naklonjenosti. Kakor navadno, je skušal Suvarov podnarednika zmešati z različnimi vprašanji, ali ta mož je bil Suvarovu popolnoma enak. „Kako daleč je do meseca?“ je vprašal Suvarov. „Ko bi nas vaša vzvišenost vedla k napadu, ravno dva marša,“ je odgovoril podnarednik. — „Kadar se začnejo tvoji vojaki v bitki umikati, kaj napraviš?“ — „Rečem jim, da je za sovražnikovo črto voz z žganjem.“ — „Ko bi bil s svojimi vojniki obkrožen in ne bi imel nikake hrane, kako bi si pomagal?“ — „Vzel bi si je od neprijatelja.“ — „Ali je mnogo rib v morju?“ — „Ravno toliko, kolikor jih še ni vlovljenih.“ Na ta način se je izpit nadaljeval, dokler ni končno Suvarov skušal podnarednika, o katerem je videl, da je v vsem trden, zmešati s tem vprašanjem: „Kaka je razlika med tvojim polkovnikom in menoj?“ „Moj polkovnik me ne more napraviti za kapetana, vaša visokost pa lahko reče samo besedo, in takoj sem kapetan.“ Ta prisotnost duha je bila vseh Suvarovu in podnarednik je res kmalu postal kapetan. V govoru in pismu je bil maršal uprav tacitovski krutek, jedrnatost njegovih poročil nima sebi enake. Njegova korespondenca s knezom Potemkinom v zavojevanju Ismaila nima v vojni zgodovini sebi enake. Potemkin je posnemal kratkost vojskovodjovo in mu je pisal: „Maršal, v treh dneh zavzamete Ismail, naj to stane karkoli. Potemkin.“ Ko je Suvarov dobil to pismo, je takoj z naskokom zavzel mesto; pri tem je izgubil 15.000 mož, sovražnik 38.000. O tem, kar se je zgodilo, je pa Suvarov napisal: „Slavim Boga in slavim tebe. Ismail je moj in jaz sem v njem.“ Brez števila anekdot in zanimivosti kroži o njegovi navadi, da je ponoči preoblečen hodil po taboru, da je dajal znamenje za napad s posnemanjem petelinjega petja, kako je z občudovanja vredno potrpežljivostjo prenašal vse nepravilnosti, kako je za svojo osebo zametaval vsakršno podobnost in druge. Zelo značilno je, kako se je leta 1799. vedel na cesarskem dvoru na Dunaju. Dunaj so tedaj šteli med najslajnejša mesta. Ko so mu pokazali njegove sobe, okrašene z zrcali in bogatim pohištvo, je dal Suvarov te stvari enostavno iz sob odstraniti in je tla posul s slamo. Avstrijski knez se mu je ravno prišel pokloniti, in kako se je začudil vzvišeni gospod temu, kar je Suvarov delal s pohištvo, in še bolj se je začudil temu, kar je Suvarov nosil sam s seboj. Razen dveh srajc in starega plašča ni imel s seboj ničesar. „Ali vam to zadostuje za zimo?“ je vprašal knez. „Zima je batjuška nas Rusov?“ je odgovoril maršal z nasmehom: „sicer zime ne čutim, če jezdim v diru.“ — „A kaj, če vas jahanje utruji?“ — „Pa grem peš.“ — „A ko se utrudite s pešhojo?“ — „Pa letim.“ — „Kaj pa, nikoli ne spite?“ je vprašal knez. — „Včasih, ko ravno nimam boljšega dela,“ je rekel Suvarov, „in če si želim privoščiti poseben spanec, tedaj si skinem eno ostrogo.“ — Ako ravno to, kar še povemo, ne spada prav za prav v obseg humorja, vendar je zelo značilno za našega trdega junaka. Bil je nekoč že na pohodu v zelo krvavo bitko, a tu se je vrnil še mnogo mil nazaj, da bi še pogledal svoje speče otroke, jih izljubil in blagoslovil; takoj nato je z vetrom dirjal za vojsko v kruto vojno.

MODA

Zadnja stran kožuha z rožo

Zima prihaja in z njo nje zvesti spremljevalec — mraz. Vse se zavija v tople obleke, da se mu postavi v bran. Najboljša obramba je pač kožuh. Kako lepi so bili svojčas kmetiški kožuhi! Moda tudi valovi in se izpreminja. Sedaj prihajajo za deco in dame zopet narodni kožuhi v modo. To novost je pri nas uvedel Drž. osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turjaški trg 4.

IZŠEL JE NOVI

LYON-FAVORIT ALBUM ZA JESEN IN ZIMO 1928/29

CENA DIN 32.-

Mesečno izide tudi Lyonova *LEPA DUNAJČANKA* (Schöne Wienerin) Din 12.—. Dobijo se od vseh modelov vsi posamezni kroji. Plašči, kostumi, obleke Din 15.—, bluže, krila in perilo Din 12.—. Otročki plašči, obleke Din 12.—, Din 8.—, perilo, predpasniki Din 8.—, Din 4.—.

Znesek se pošlje po položnici, nakaznici ali proti povzetju. Poština za album Din 2.—, za kraj Din —50.

Vsa naročila je poslati na trdiko

ANT. KRISPER, LJUBLJANA

MESTNI TRG 26

STRITARJEVA ULICA 3

Glavno zastopstvo za vso Slovenijo. V zalogi so vse potrebščine, kakor tudi modeli za šivilje.

»Etoile«

**gorčica (senf)
je najboljša!**

Dobi se v vseh specerijskih in delikatesnih trgovinah.

ANGLEŠKA ZAVAROVALNICA

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

SE JE PRESELILA

V HIŠO SVOJEGA REPREZENTANTA G. KNEZA

NA

GOSPOSVETSKO CESTO ŠT. 1

TER IMA SEDAJ

TELEFON ŠT. 22-60.

RAZLIČNI CITATI.

Cilj življenja je v prešinjenu vseh njegovih pojavov z ljubeznijo, je dolgotrajno in vsemogočno pretvarjanje zla v dobro, je ustvarjanje resničnega življenja in (ker je resnično življenje le življenje v ljubezni) rojstvo pravega življenja, t. j. življenja v ljubezni.

(L. Tolstoj).

Čim razumneje ravnamo, tem bolj se uveljavlja v nas življenje.

(J. Ruskin.)

Vse torej, kar želite, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim.

(Mat. VII, 12).

Nekateri iščejo svojo srečo v moči, drugi v znanosti, tretji v uživanju. Oni pa, ki so svoji sreči resnično blizu, spoznavajo, da bistvo sreče ni v tem, kar imajo samo nekateri, a ne vsi. Ti uvidevajo, da je prava sreča namenjena vsem ljudem v enaki meri in brez zavisti ter je tako ustvarjena, da je brez lastne volje nihče ne more izgubiti.

(B. Pascal).

Vsak človek ima svojo vrednost.

(Talmud).

Pri nakupu srečk razredne loterije, vojne škode in vseh vrednostnih papirjev se obrnite na

ZADRUŽNO BANKO

V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA C. 13

MNOGIM ŠE NI ZNANO,

da so bolečine v želodcu in v črevesju, glavobol, nervoza, nespanje, slab tek in vnetje hemoroidov posledica slabe prebave, ki jo pa zanesljivo urejuje in popolnoma ozdravi znano odvajalno sredstvo FIGOL. Prepričali se bodele tudi Vi, da Vam preizkušeno specijelno zdravilo uredi prebavo in povrne ljubo zdravje. FIGOL razpošilja Dr. Semelič, lekarnar v Dubrovniku 2., po poštnem povzetju z navodilom. Originalni zavojček z vsebino 3 steklenic Din 105.—

"	"	"	8	"	245.—
"	"	"	1	"	40.—

s poštino vred. Sleherni dan prejemam mnogoštevilna zahvalna pisma o uspešnem delovanju FIGOLA.

CENENO ČEŠKO PERJE!

1 kg sivnega opuljenega perja
70 Din, napol belo 90 Din, belo
100 Din, boljše 125 Din in 150
Din, mehko kot puh 200 in 225
Din, boljše vrsta 275 Din.

Pošiljatve carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštine prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj.

Naročila samo na

BENEDIKT SACHSEL, Lobež št. 29

U PLZNA, ČEHOSLOVAŠKA.

Pošne pošiljke rabijo iz Čehoslovaške v Jugoslavijo približno 10 dni.

SMEŠNICE.

Otroška logika.

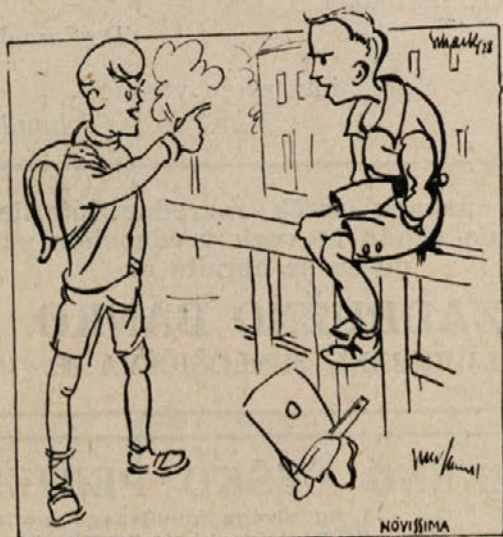

„Mama, pa bi bilo vendar veliko bolje, če bi tebe boleli zobje, namesto papana?“

„Zakaj pa mene?“

„Zato, ker ti lahko zobe iz ust vzameš, če te bolijo!“

Baharija.

„Mi imamo doma zelo lepo skodelico, ki ima napis ‚Za god‘!“

„Prava reč. Mi imamo pa še lepšo z napisom ‚Kavarna Zvezda‘!“

V ognju.

On: „Liza! V pekel bi šel za vas!“

Ona: „To le tako pravite! A kako mi morete to dokazati?“

On: „Bodite moja žena!“

Raziskovalka.

Prvi mož: „Včeraj mi je žena zopet prebrskala vse žepe.“

Drugi: „Pa je imela srečo?“

Prvi: „Našla je ravno toliko, kakor vsak drug raziskovalec. Namreč zadosti snovi, da mi je napravila predavanje!“

Le nikakih neprilik.

Gospodinja gostu: „S kom naj vam postrežem? Želite li jajc ali šunke ali sira; morda sardin?“

Gost: „Ne delajte si nikakih neprilik, milostiva! Dajte mi kar od vsakega nekaj!“

Dvomljiv poklon.

Mlad poročen parček sanjari na bregu jezera. Ona nagajivo: „Kaj ti res ni dolgčas, ko si tako sam z menoj? Ali si ne želiš nazaj v svoje samsko življenje?“

On s poudarkom: „Nikakor ne. Celo tako zelo mi je všeč, da bi se takoj zopet poročil, če bi ti danes umrla.“

Uganka.

Pripoveduj komu, da raste nekje velika lipa, ki ima 4 velike veje, na vsaki veji po 4 manjše, na vsaki od teh manjših še po štiri vejice in na vsaki od njih po 4 želode; koliko želodov je torej na vsem drevesu. In vsakdo bo računal in bo pozabil, da na lipi želodi ne rastejo.

Žena: „Ali nisi slišal, kakšen vihar je bil ponoči?“

Mož: „Zakaj me pa vendar nisi zbudila, ko vendar veš, da ne morem ob nevihti spati!“